

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Letnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETO XI.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, v četrtek, dne 14. junija 1928.

Telefon št. 2552.

STEV. 70.

Resolucije Zveze trgovskih gremijev za Slovenijo

sprejete na obnem zboru Zveze trgovskih gremijev dne 10. t. m. v Novem mestu.

1. Davek na poslovni promet. Davek na poslovni promet spada med najkrivičnejša in najobčutnejša bremena, ki tarejo naše trgovstvo. Uveden je bil kot začasna državna dajatev z izrecnim zagotovitvijo, da se ukine, kakor hitro bodo urejene finančne prilike. Pobira se neenako v celi državi, najstrožje pa gotovo v Sloveniji. Občni zbor Zveze energično protestira proti temu davku in njega zastavlja za novo posojilo za stabilizacijo in javna dela ter zahteva od merodajnih činiteljev brezpogojno ukinitvev.

2. Gospodarski svet. Vidovdanska ustava predvideva v čl. 44 ustanovitev gospodarskega sveta, ki bi se posvetil izključno gospodarski in socialni zakonodaji. Slične institucije obstojajo v vseh kulturnih državah in v mogočni meri pospešujejo napredek narodnega gospodarstva in socialno političnih reform. Zveza na tem obnem zboru ponovno opozarja merodajne činitelje na nujno potrebo, da se čimprej oživetvijo gospodarski svet, v katerem bo zastopana tudi Zveza kot vrhovna interesna predstavica slovenskega trgovstva in ki bo edini mogel s smotrenim delom izlečiti naše gospodarstvo od težke depresije.

3. Nabavljalne zadruge. Minister za finance je na podlagi pooblastila v čl. 374 finančnega zakona za l. 1928/29 izpremenil Uredbo o nabavljalnih združenjih državnih uslužbenecv. Sprememba obstoja v tem, da mora biti vsak državni uslužbenec član nabavljalne zadruge. Istotako je kljub ponovnim protestom ostal neizpremenjen člen, da sme zadruge prodajati tudi nečlanom, ako ima izvestnega blaga preko potrebe v skladišču. Dalje določa uredba, da sme v enem kraju nabavljalna zadruge otvarjati odgovarjajoče število podružnic, a poleg njih še zadruge osebja državnih železnic otvarjati svoje posebne zadruge. Ta uredba pomeni nov občuten udarec za našo poklicno trgovino, zato občni zbor Zveze proti njej energično protestira in poziva ministra trgovine in industrije, da blagovoli podvzeti potrebne mere v zaščito interesov našega trgovstva. Pri tej priliki opozarja občni zbor merodajne oblasti še na številne izrodke raznih konzumov, ki stalno greše proti zakonitim predpisom, obidejo davčna določila in uganjajo nelojalno konkurenco napram poklicnemu trgovstvu, ki nosi težka javna bremena ter zahteva, da ščitijo oblasti tudi interese naše trgovine in dopuščajo delovanje konzumov samo v skladu z zakonitimi določili.

4. Krošnjarstvo. Številni krošnjarji stalno poplavlajo našo deželo in prodajajo tudi blago inozemskega izvora, kar ni v skladu z zakonitimi predpisi in povzroča naši legitimni trgovini občutno konkurenco. Uspešen lek proti tem izrodkom je mogoč le s tesnim sodelovanjem oblasti in trgovstva samega, zato apelira občni zbor Zveze na obrtne in druge oblasti, da delujejo v tem oziru roko v roki s trgovstvom. Ministra trgovine in industrije pa poziva občni zbor, da izda čimprej seznam krajev, v katerih je krošnjarije prepovedano.

5. Oprema osebnih železniških vagonov. Občni zbor Zveze opozarja direkcijo državnih železnic v interesu tujskega prometa in mednarodnega slovesa na potrebo večje čistoče, boljše zdravstvene opreme in reda v naših osebnih vozilih. Nadalje naj bi direkcija stremela za tem, da bi znalašala vozna cena za II. razred le 50% poviška od one za III. razred.

6. Mednarodni kabli in Slovenija. Poštno ministrstvo je izdelalo načrt, po katerem se bo položil telefonski kabel od državne meje pri Št. Ilju preko Zagreba do Beograda ter od državne meje pri Subotici do Beograda in dalje do Niša pri Caribrodu. Po tem načrtu bi pa izpadla Ljubljana, kar bi rodilo gotovo neugodne posledice za vse naše gospodarstvo. Občni zbor Zveze opozarja zato merodajne činitelje na nujno potrebo, da se pri pokabljenju Slovenije upošteva tudi Ljubljana kot slovensko gospodarsko središče in se položi čimprej kabelj proti zapadu, ki bo vezal naše poslovne kroge z Italijo.

7. Nove železniške proge. Občni zbor Zveze opozarja merodajne činitelje na nujno potrebo, da se oživetvijo železniška zveza Rogatec—Brezice—Novo mesto, ki bi bila velikega pomena in koristi za naše gospodarske kroge. Nadalje naj bi se normalizirala ozkotirna železnica Poljčane—Zreče in zgradila nadaljnja železnica do Gornjega Doliča s priključenjem na normalnotirno železnico Celje—Dravograd. Izvršitev te proge je nujna v interesu naše trgovine in industrije, da ne bo potrebno več prelagati blaga na postaji Poljčane, kar povzroča visoke stroške in zamudo časa, promet pa bi se od zdajšnjih 5000 vagonov zvišal gotovo na 30.000.

8. Pomočniški izpit. Občni zbor Zveze osvaja predlog šolskega odbora gremija trgovcev v Ljubljani, da morajo vsi oni vajenci, ki nimajo prilike obiskovati strokovne šole, po triletni učni dobi polagati pomočniški izpit. Izpit naj bi bil teoretičen in strokovni, polaga naj se pri pristojnem gremiju in pred komisijo, sestavljeno iz trgovstva in učiteljstva.

9. Znižanje železniških pristojbin za trgovske potnike. Društvo trgovskih potnikov in zastopnikov za Slovenijo v Ljubljani vodi potom gospodarskih organizacij stalno borbo za pridobitev ugodnosti znižanih pristojbin za osebni prevoz po železnici, kakor tudi za prtljago. Vse dosežanje vloge in intervencije tega društva in gospodarskih organizacij so bile do sedaj brezuspešne. Društvo trgovskih potnikov ima pri svoji zahtevi pred očmi predvsem koristi, ki bi jih od tega imela naša trgovina in industrija, ker bi se na ta način omogočilo trgovskim potnikom in zastopnikom česče obiskovanje strank in pridobivanje novih tržišč. Občni zbor Zveze opozarja ministrstvo prometa na vloge in resolucije Društva trgovskih potnikov in gospodarskih korporacij, ki zahtevajo znižanje osebne in prtljažne tarife vsem trgovskim potnikom in zastopnikom naše države, ki se izkažejo z legitimacijo tega društva in zbornice TOI.

10. Ukinitve točilnih pravic našega trgovstva. (Brzjavka na notranjega ministra dr. Korošca.) Slovensko trgovstvo, združeno na obnem zboru Zveze trgovskih gremijev za Slovenijo dne 10. junija t. l., Vas prosi, velespoštovani gospod minister, da blagovolite rešite predlo-

ženo Vam predstavko v zadevi ukinitve točilnih pravic naših trgovcev v zmislu Vaših ustnih obljub deputaciji Zveze dne 26. marca t. l., oziroma podaljšati ukinitveni rok dotlej, ko bo v sporazumu s prizadetimi strokovnimi organizacijami uveljavljen nov pravilnik.

11. Počivanje dela v revirjih TPD. TPD je radi spora z vlado v zadevi dobav premoga zopet ustavila delo v svojih obratih. Radi večnih sporov med vlado in TPD je občutno prizadeto naše delavstvo, ki uživa že itak minimalne mezde, z njim vred pa tudi naša trgovina in obrt, saj tvori v teh revirjih delavstvo glavni kader njih odjemalcev. Ta praznovanja se perijodično ponavljajo in zato apelira občni zbor Zveze na vlado, pa tudi na TPD, da ustalita svoje odnose, da se v bodoče prepreči take perturbacije, ki pregloboko posegajo v naše gospodarsko in socialno življenje.

12. Resolucija. Nettunske konvencije pomenjajo občutno okrnitev suverenosti naše države od strani sosedne kraljevine in invazijo italijanskega kapitala ter življa v najdražji del našega narodnega telesa — Primorja. Občni zbor Zveze energično protestira proti tem konvencijam in zahteva od vlade njih revizijo v tem zmislu, da bodo v zadostni meri zaščiteni gospodarski in socialni interesi našega ljudstva, pa tudi ugled lastne države.

Inozemsko časopisje in Jugoslavija.

Gotovo je veliko resnice v besedah: »Časopisje je velesila.« Časopisje nam daje sliko o razmerah v eni ali drugi državi, na podlagi tega si mi potem vstvarimo dobro ali slabo sodbo o tej ali oni državi. Vprav radi tega pa je treba paziti, kaj časopisi prinašajo o domačih razmerah. Prav je, da se ožigosa to, kar ni pravilno, toda zelo napačno in škodljivo je za ugled države, če se namenoma pišejo gorostasne reči. Saj se s tem daje orožje v roke našim neprijateljem, ki imajo interes na tem, da nas pred svetom označujejo kot nesolidno, brezpravno in pravega gospodarstva nezmožno državo. Zato tudi ni pravilno, da sami širimo grozne vesti o poplavih, gladi in slabih izgledih žetve. Še celo škodljive so pa za nas novice o nemirih, demonstracijah, ki jih naši časopisi prinašajo v taki luči, kakor da so že revolucije. V tem oziru pa moramo reči, da imajo tujei, korespondenti inozemskih listov, ki žive pri nas, veliko več obzira kakor pa naši domači korespondenti. Najbolj žalostno obenem pa je, da nas tujei opozarjajo, naj vendar ne pišemo v tuje časopise tako gorostasnih stvari, ki ne odgovarjajo niti dejanskemu stanju. Tako pravi g. dr. Adolf Grabowsky, profesor berlinske visoke politične šole, ki na objektivni in znanstveni način predočuje naš spor z Italijo, da širi Srb, korespondent velikega berlinskega časopisa, tatarske vesti o dogodkih pri demonstracijah proti Italiji. G. dr. Grabowsky pravi dalje, da bi časopisje moralo imeti za Balkan samo take poročevalce, ki se popolnoma zavedajo svoje odgovornosti. Svoboda časopisja je gotovo potrebna, a ta svoboda se ne sme niti izrabljati niti zlorabljati.

Zaključitev VIII. ljubljanskega velesejma.

Ljubljanski sejem si je utrdil pozicije za bodočnost. — Materielni in moralni uspehi letošnje prireditve.

V ponedeljek popoldne se je zaključil VIII. ljubljanski velesejm. Že dejstvo samo po sebi, da si v času tako moreče stagnacije, ko se nahaja vse naše gospodarstvo v težki, zadušljivi atmosferi, da si v takih razmerah še upamo prirediti gospodarske manifestacije s tako dobrimi gmetnimi in odličnimi moralnimi uspehi, je dokaz naše železne volje, naše energije in potrebe po gospodarskem življenju, razmahu in procvitu. Uspehi letošnjega velesejma so pa tudi dokaz o potrebi takih prireditvev in so pozicijo in sloves našega velesejma močno utrdili tako doma kakor tudi med inozemskimi velesejmi, med katerimi zavzema naš velesejm že zavidljivo pozicijo. Vsakdo je prepričan, da si je naš velesejm tako s številom razstavljalcev, kakor tudi s številom sklenjenih kupčij pripravil najboljša tla za jesensko prireditev, ki se bo vršila od 1. do 10. septembra, kakor tudi za prihodnji pomladanski velesejm.

Splošni vtis, ki si ga dobil pri večkratnem posetu sejma, je bil vsekakor boljši, nego nam ga je pustila lanskoletna prireditev, tako da smemo smelo trditi, da je VIII. velesejmska prireditev izpolnila svojo nalogo odlično v vsakem oziru.

Razstavljalcev je bilo 706, od teh nad 650 domačih. Med inozemskimi tvrdkami je bila zastopana predvsem Avstrija, nato Nemčija, Francija, Češkoslovaška, Anglija, Amerika, Madjarska, Belgija, Litvanska, Holandska, Švedska in Grška. Po približnih cenitvah je posetilo letošnji velesejm okoli 100.000 ljudi. Tudi resnih kupcev je bilo letos mnogo več kot lani. Videli smo zlasti mnogo interesentov iz Albanije, Rumunije, Grške in Turčije, ki so se zanimali za vsakovrstno blago. Koliko novih kupčijskih stikov bi se moglo ob takih prilikah navezati, če bi znali naši ljudje le količkaj ceniti pomen in koristnost velesejmov!

Dobre uspehe je dosegla zlasti pohištvna industrija, ki je mnogo pripomogla k uveljavljanju renomeja naše pohištvene in lesne industrije sploh v inozemstvu. Mnogo se je prodalo tudi pletilnih strojev, koles, poljedelskih strojev, motornih koles, vzenin in čipk in mnogo tudi kožuho-vine. Sploh smemo trditi, in to je izjavilo tudi dve tretjini razstavljalcev, da je bil uspeh letošnjega velesejma v vsakem oziru odličan. Tako je tudi letošnja prireditev pokazala, da je organizacija in uprava velesejma v najboljših rokah, da se dela na izpopolnitvi našega velesejma sistematično, smotreno in intenzivno in da je zato tem prireditvam zajamčen najboljši uspeh tudi v bodočem. Za to pa gre zahvala predvsem požrtvovalnemu predsedniku velesejma tovarnarju g. F. Bonaču in agilnemu ter neumornemu ravnatelju velesejma g. M. Dularju, kojima ob tej priliki ponovno najiskrenejše čestitamo k res lepim uspehom.

Razširjajte »Trgovski list«!

DIREKTNO POŠILJANJE EKSPRES-NEGA BLAGA NA ČESKOSLOVASKO.

Po sporazumu med Češkoslovaško železniško upravo in našim prometnim ministrstvom se uvede s 15. junijem direktno pošiljanje ekspresnega blaga iz naše države na Češkoslovaško in iz Češkoslovaške v našo državo.

* * *

ZA IZVOZNIKE V BRAZILJO.

Brazilske konzulat v Beogradu obvešča, da je vse blagovne pošiljke, namenjene za Brazilijo, opremili s posebno konzularno fakturo, brez katere se blago pri uvozu v Brazilijo vobče ne more niti ocariniti. Konzulat navaja primer, da se je neka pošiljka sliv, ki se je pri carinarnici zadržala do prejemne predpisane konzularne fakture, popolnoma pokvarila. Vsled tega se na gornji predpis opozarjajo vsi izvozniki. Obrazec za fakturo, ki se deloma izpolni od pošiljatelja, deloma od konzulata, dobijo zainteresirani pri braziljskem konzulatu v Beogradu. Izstava fakture slane obenem z legalizacijo Din 126.— Obrazci faktur so na vpogled tudi v pisarni Zbornice za TOI.

* * *

NABAVE BREZ LICITACIJE V PROMETNEM MINISTRSTVU.

Clen 86. zakona o državnem računovodstvu določa, da se morejo dobave za državo do 100.000 Din vršiti tudi brez javne licitacije. Ta zakonski predpis ne pravi, da se za te nabave ne sme razpisati licitacije, ampak da se morejo skleniti brez licitacije in to z ozirom na razmere in okoliščine. Ker pa je ravno pri teh dobavah prišlo največkrat do pritožb, je prometno ministrstvo določilo, da se dobave brez licitacije vršijo samo do vrednosti 5000 dinarjev.

Lesni industriji mariborske oblasti.

Na moj članek o skupni propagandi, ki kot vzgled navaja organizirano reklamo za »Pohorski les«, se je oglašilo nekaj odličnih podjetij, ki bi bila pripravljena za priporočeno akcijo, ako bi se posrečilo vsaj pretežni del lesnih producentov in trgovcev mariborske oblasti zediniti v propagandno organizacijo.

Uspeh bi pa mogla zagotoviti samo taka akcija, ki velepotezno zastavi združene moči v široko zamišljeno propagando za naš les.

Če se najde zadostno število interesentov te panoge iz območja mariborske oblasti, bom predložil dotičnim izdelan osnutek pravil za stanovsko organizacijo lesne industrije, ki bi imela namen združenega propagandnega nastopa v inozemstvu. Vabim torej tem potom zainteresirane tvrdke, da mi javijo svoj pristop; za primer uspeha obvestim svoječasno prigašene posameznike o času in kraju ustanovnega občnega zbora.

K. Tiefengruber, Maribor.

Za povzdigo kmetijstva.

Kmetijstvo je ena najvažnejših panog v našem gospodarstvu, vsaj samo agrarnih produktov izvozimo na leto za približno tri milijarde Din. Interesenti so mnenja, da bi se mogel izvoz s povzdigo kmetijstva zvišati za nadaljne tri milijarde Din. S tem vprašanjem se je pred kratkim bavil kongres živinorejcev, ki je sestavil že nekaj program za racionalno in smotreno povzdigo kmetijstva. Poleg reforme zakonodaje o agrarnih zadevah je zahteval kongres državne subvencije za kmetijske šole in druge kmetijske institute, dalje za povzdigo semenogojstva in za povzdigo živinoreje. V te namene naj vlada iz zunanjega posojila odkaže 300 milijonov dinarjev, ki bodo vsled dviga našega izvoza nosili državi stotere obresti. Kongres se je zavzel tudi za interese industrije, kolikor je v zvezi s kmetijstvom in zahteval, da se že prihodnje leto otvorijo tehniške šole za izobrazbo osebja kmetijskih tvornic: sladkornih tovarn, pivovarn, žgarnjarn in mlekarin.

Produkcija tobaka.

(Nadaljevanje in konec.)

Najvažnejše delo, manipuliranje tobaka, prevzame trgovina. Sedež trgovine je v produkcijskih državah: v Carigradu in Solunu — v zadnjem času so tudi Atene kot tobačno tržišče zelo važne — in Sofiji. Surovi tobak se kupuje meseca avgusta in septembra, ko je še na polju. V skladiščih se porazdeli in sortira v sedem razredov. Prvi razred je najboljše kvalitete. Nato pride tobak v ležišče za fermentacijo. Ta proces zahteva veliko pozornost in strokovno znanje in traja 10 mesecev, to se pravi, da se kapital v tej trgovini samo enkrat na leto obrne.

Vključ temu, da je treba veliko kapitala in strokovnega znanja, so se spekulanti v zelo veliki meri polastili te obrti, ker je po vojni povpraševanje po tobaku naraslo do neverjetne višine in je obljubljalo mastne dobičke. Ti spekulanti so seveda solidni trgovini zelo veliko škodili. Število privatnih tobačnih trgovcev se je v zadnjih letih zelo skrčilo. Družbe za nakupovanje tobaka, predvsem ameriški tobačni trusti, ki po večini kupujejo najfinejše vrste, imajo svoj sedež v Atenah in Solunu in obvladajo skoro ves tobačni trg, to so: The British American Tobacco Comp., London, The Standard Commercial Trading Comp. of New-York, The Alston Tobacco Co. Inc., The American Tobacco Co. of the Orient, The Export Tobacco Co. Orient Ltd., The Gary American Tobacco Co., The Glenn Tobacco Co., Inc., The Ney Tracian Tobacco Trading Co., The Greece Tobacco Export Co., Ltd.

Tudi nekateri veliki nemški cigaretni koncerni imajo lastne nakupovalce, tako na primer nemški tobačni koncern Halpau. Njegov nakupovalec je firma Koutzougrou & Koundougrou, ki je finansirana od holandske Orient-banke. Nekateri države, v katerih je nakupovanje tobaka monopol, predvsem Italija in Avstrija, vzdržujejo lastne nakupovalne družbe. Italija pa kupuje tudi od trgovcev, medtem ko je avstrijski monopol ustanovil družbo »Austria«, Tabaks-einkaufs-A.-G., ki ima izključno pravico, da nakupuje za tobačno režijo. Kakor trgovci, tako nakupuje tudi ona tobak od kmetov in manipulira z njim sama, s tem seveda nosi družba velik riziko v trgovanju. Grški tobačni kartel, ki ga kontrolira Banque Belge pour l'Etranger, kupuje po večini potom firme Kirchoff & Fils. Vsi drugi monopoli in privatne tvornice tobaka se poslužujejo svobodne trgovine, pri kateri je v veliki meri udeležen internacionalni kapital.

Ena največjih in obenem najstarejših tobačnih trgovskih družb je h koncernu Banca Commerciale, Milan, spadajoča Orrient Tobacco S. A., ki razpolaga s kapitalom 50 milijonov lir. Ta družba deluje pred vsem v Bolgariji. H koncernu Banca Commerciale spada tudi Pol-Tobacco S. A., to je eksportna družba za tobak, ki mora na podlagi nabavne pogodbe dobavljati tobak poljskemu monopolu. Poljska vlada je dobila leta 1924 od Banca Commerciale posojilo v višini 400 milijonov lir; Poljska je za to morala podpisati pogodbo za 20 let, na podlagi katere je monopol dolžan, da kupuje potom družbe Pol Tobacco 60% svoje letne potrebe orientalnega tobaka in poleg tega še 2 milijona kilogramov italijanskega tobaka. Razen teh dveh italijanskih družb je še omeniti staro trgovsko firmo s tobakom Hermann Speerer v Trstu.

Največja francoska trgovska družba za tobak je S. A. Tabacs d' Orient et d'Outremer, Pariz. Ta družba, pri kateri so udeležene Banque Nationale de Crédit, Société de Crédit Coloniale, Pariz, Hambros Bank, London, Niederösterreichische Escomptegesellschaft in Wiener Bankverein, je imela zadnja leta v Orijentu velike izgube in je morala znižati svoj kapital od 62.5 na 31.25 milijonov francoskih frankov in ga potem zopet na 56.25 milijonov povečati. Ta vzdržuje dve nakupovalni družbi »Nicoteac« v Sofiji za bolgarski tobak in »Douhanc« v Carigradu za turški tobak in tri druge trgovske družbe za tobak (Die allgemeine Tabakhandels-A.-G. na Dunaju, Die allgemeine Tabak-A.-G. v Hamburgu in internacionalno trgovsko družbo za tobak v Budimpešti). Majhnega

pomena je S. A. de Tabacs de Macédoine et d'Asie Mineur. Ta družba deluje v Grčiji in Smirni in stoji momentano pred reorganizacijo, ki bo imela za posledico, da bo kapital znatno zmanjšan. Holandski kapital je udeležen pri Holandsko-turški tobačni družbi v Rotterdamu, ki kupuje po večini bolgarski in turški tobak.

Dalje je udeležen holandski kapital tudi pri Mj., voor Tabakhandel »Tabacus«, ki so jo ustanovile: Österreichische Credit-Anstalt, Ogrska kreditna banka, budimpeštanska firma M. L. Herzog & Co., Živnostenská banka, Lombrad Odier & Comp., Zeneva, Cull & Co., London in Oskar Roote & Jiskoots, Amsterdam. Ta družba je pa zelo nesrečno delovala in je pred kratkim sklenila likvidacijo. Banque Belge pour l'Etranger je tudi imela slabe skušnje z dvema trgovskima družbama za tobak: »Fumaro« in »Levante« ter je obe spremenila v Comp. de tabacs d'Européens (delniška glavni- ca 50 milijonov frankov). Poleg že imenovanih družb obstoji še močna angleška firma N. Mayer, London, ki ima svoje trgovske sedeže v Carigradu in Smirni. Dalje je omeniti še The Commercial Salonica Ltd., Pariz, s svojim trgovskim sedežem v Solunu in s filijalo Fernand Frères v Sofiji. Njeni finansirji so stari in ugledni trgovci s tobakom: Misrachi.

Predelevanje tobaka je, kakor znano, v mnogih državah državni monopol, tako v Franciji, Italiji, Avstriji, Jugoslaviji, Ogrski, Poljski in Češkoslovaški. V zadnjem času je prišel zraven še monopol mesta Gdansk, ki je bil ustanovljen leta 1927 in proti posojilu 1.9 milijonov funtov šterlingov dan v zakup Gdanski tobačno-monopolni d. d. (delniška glavni- ca 8 in pol milijona gdanskih goldinarjev). Pri tej družbi so udeležene in imajo vodstvo v rokah bančne firme: Kleinworth, London, Mendelsohn, Berlin in Niederösterreichische Escompte-Gesellschaft.

Diletantje kot izumitelji.

Številnih velikih izumov niso napravili izučeni tehniki in strokovnjaki, marveč genijalni lajki. Za celo vrsto epohalnih uspehov se mora zahvaliti znanost diletantom, ki so večkrat brez znanja kakršnihkoli tehničnih pravil razrešili najtežje naloge.

Največji fizikalni zakon, t. j. zakon o ohranitvi energije, je odkril zdravnik Julij Robert Mayer. Seveda ni vzela cehovna znanost tega temeljnega fizikalnega dela na znanje, a tudi znameniti »anali za fiziko in kemijo«, ki jih je urejeval profesor Poggen-dorf, so zavrnili rokopis in niso hoteli tiskati Mayerjevega dela.

James Prescott Joule (1818. do 1889.), ki je ugotovil mehanski ekvivalent gorkote, zasnoval mehansko teorijo gorkote in odkril ob enem kinetično energijo plinov, je bil pivovar v Salfordu.

Ime Ampere (1775—1836) je vsakemu znano. Vemo, da je Ampere oče elektrodinamike, toda malokomu je znano, da je ta »Newton elektrike« začel svojo znanstveno pot kot botanik in filolog (latinščina, grščina).

Njegov strokovni tovariš Faraday (1791—1867), ki je odkril elektrolitična pravila, izpremenljivost energije, diamagnetizem in benzol, je bil knjigovez, dokler ga ni pozval zavod Royal-Institution kot profesorja za kemijo.

Zgraditelj prvega električnega stroja, ob enem izumitelj zračne sesalke in manometra, s čigar »magdeburškimi polukroglastimi« smo se seznanili v šoli, Otto pl. Guericke (1602—1686) je bil samouk.

Josip Fraunhofer (1787—1826) ni znal do svojega petnajstega leta ne brati ne pisati; bil je brusar stekla in izdelovalec zreal, dokler ni izpopolnil mnogo optičnih instrumentov. Pozvan na optični zavod v Benediktbeurenu je odkril po njem imenovane temne črte v solnčnem žaru (spektrumu) in je izračunal dolgot valov posameznih vrst svetlobe.

Pravi izumitelj daljnogleda je bil očalarski pomočnik Hans Lippershey v Middelburgu (1608), medtem ko je sestavil prvi ahromatični daljnogled

angleški svilotkalec John Dolond (1706 do 1761).

Tkalec Friderik Keller je vpeljal v izdelovanje papirja les (1823) in izumitelj predilnega stroja za bombaž Rihard Arkwright (1732—1792) je bil brivec.

Preglednik avstrijskih solišč Josip Hecker je izumil leta 1815 v Galiciji prvi petrolejski prehapilnik (destilacijski stroj), s katerim je postala nafta splošno gorivo in svetilo.

Izumitelj telefona Filip Reis (1834 do 1874) je bil učitelj v Friedrichsdorfu in ta poklic je mnogo pripomogel, da se je smatral njegov izum za igrarico.

Viljem Kress, ki je zgradil od leta 1877 do leta 1880 prvega letkečega zmaja in utrl s tem pot moderni letalski tehniki, je bil izdelovalec klavirjev.

Izumitelj šivalnega stroja Tirolec Josip Madersberger je bil krojaški pomočnik in njegov sodeželan Peter Mitterhofer, ki je izumil pisalni stroj, je bil kmečki hlapec.

Tudi oba, popolnoma neodvisna drug od drugega, izumitelja strelododa, sta bila diletanta. Benjamin Franklin (1706 do 1790) je bil milar, pozneje tiskar in Prokoj Divič, ki je rešil istočasno kakor Franklin vprašanje strelododa, je bil župnik.

Edison, brezdomno najgenijalnejši izumitelj sedanje dobe, je samouk in je začel kot raznašalec listov.

PRAKTIČNI USPEHI MEDPARLAMENTARNE ČESKOSLOVASKO IN JUGOSLOVANSKE KONFERENCE.

Češkoslovaški poslanec dr. Uhlir, ki se je udeležil te konference, je o njenih uspehih podal sledečo izjavo: Češkoslovaška parlamentarna delegacija je pri svojem sodelovanju izhajala s stališča, da bo politična zveza med obema državama tem trdnjša, čim krepkejšo bo temeljila na življenjskih interesih prebivalstva obeh držav. Zaradi tega sta obe delegaciji osredotočili svoje ukrepe na tem, kako naj medsebojno razmerje glede kulturnih vprašanj realizirata in kako naj uredita trsko politiko in medsebojne gospodarske in prometne odnose, da ugodijo pot takozvanemu skupnemu narodnemu razvoju. Izmed gospodarskih vprašanj je najvažnejša nova trgovska pogodba, predvsem v tarifnem oziru. Oficijska pogajanja so naloga zastopnikov obeh vlad, parlamentarna delegacija pa si je prizadevala, da uglaadi pot tem pogajanjem, da bi bil sporazum o posameznih gospodarsko nelahkih, politično pa jako važnih vprašanjih tem lažje dosegljiv. Sprejela gospodarska resolucija zahteva od obeh vlad, da v okrepi-lev gospodarske solidnosti pocenite železniški prevoz in omogočite ozko sodelovanje parobrodskih družb. Na jadransko obalo naj se čimprej mo- goče ustvari čimkrajši direktni dohod. Prometna ministrstva naj se sporazumejo glede ureditve tarifov v svrhu ekskurzij v obe državi, da dobe tako najširši sloji prebivalstva priliko se med seboj spoznavati. Nadalje zahteva resolucija dolgoročno pogodbo za odkup tobaka in čimprejšnjo sklenitev veterinarske konvencije. V obeh državah naj se uslanove mešane trgovske zbornice, tudi naj se olajša bivanje državljanov ene države na teritoriju druge države. Kulturne resolucije se tičejo študija slovanskih jezikov in žurnalističnega sodelovanja. Važna je v tem delu tudi želja za medsebojno pospeševanje turisti-ke. V organizacijski resoluciji se za- hteva ustanovitev stalne pravne komisije, ki naj pospešuje sukcesivno izenačenje zakonov v obeh državah.

Ljubljanska borza.

Tečaj 13. junija 1928	Povpraševanje Din	Ponudba Din
DEVIZE:		
Amsterdam 1 h. gold.	—	22.935
Berlin 1 M	13.57	13.60
Bruselj 1 belga	—	7.939
Budimpešta 1 pengő	—	9.9245
Curh 100 fr.	1093.50	1096.50
Dunaj 1 šilling	7.9820	8.0120
London 1 funt	—	277.48
Newyork 1 dolar	56.74	56.94
Pariz 100 fr.	—	223.55
Praga 100 kron	168.10	168.90
Trst 100 lir	—	298.90

Trgovina.

Mednarodna parlamentarna trgovska konferenca. Od 18. do 26. junija lega leta se bo vršila v Parizu mednarodna parlamentarna trgovska konferenca, katere se bo udeležila tudi naša parlamentarna delegacija. Predsednik naše delegacije je dr. Milan Stojadinović, bivši finančni minister, a člani delegacije so sledeči gg.: Č. Mihajlovič, dr. D. Kojić, G. Janković, dr. Kumanudi, dr. Sečurov, dr. Behmen, dr. A. Gosar, dr. Krnjevič, dr. Drljevič, dr. Budisavljevič, tajnik delegacije je g. R. Dostanić, administrativni tajnik narodne skupščine. Naša delegacija odpočuje v Pariz dne 14. junija t. l.

Konkurenca aluminija bakru! Evropski kartel aluminija je znižal cene. To znižanje cene aluminija se smatra za politično potezo kartela, ki hoče na vsak način izpodbiti baker in usloviti možnost, da se aluminij uvede v vse one proizvode, ki so se do sedaj izdelovali iz bakra. Zaradi takega razmerja med tema dvema kovinama bo nastala na svetovnem tržišču prav kmalu zelo interesantna situacija.

Izvoz stekla iz Češkoslovaške. Češkoslovaška zavzema sedaj drugo mesto med državami, ki izvažajo steklo. Od celokupnega izvoza stekla, ki predstavlja vrednost 6200 milijonov Kč, izvozi Češkoslovaška sama za 1120 milijonov Kč, to je dvakrat več kakor je pred vojno izvozila Avstro-Ogrska.

Industrija.

Razvoj bolgarske industrije. Bolgarska je bila do sedaj skoro izključno poljedelska država, toda v toku zadnjih let je opažati zelo hiter razvoj industrije, kateri pomagajo pred vsem različne carine iz leta 1922. Ekonomsko stanje Bolgarske olajšava in izboljšuje stanje njene industrije ne eni strani z vedno manjšim uvozom industrijskih proizvodov in na drugi strani z razširjenjem domačega trga za prodajo lastnih poljedelskih produktov. Navedli hočemo tukaj nekaj let: leta 1921 je bilo na Bolgarskem v celoti 545 industrijskih podjetij, leta 1927 jih je bilo že 1013. Kapital teh podjetij je znašal leta 1921 2481 milijonov levov, a leta 1927 pa že 4543 milijonov levov, leta 1921 je bilo v bolgarski industriji zaposlenih 17.282 delavcev, a leta 1927 pa 23.146 delavcev.

Češkoslovaški industriji v Rusiji. Pogajanja za potovanje večje skupine češkoslovaških industrijcev v Rusijo, ki se vodijo že del časa, so toliko napredovala, da bo prišlo do ekskurzije industrijcev v najkrajšem času. Ta posel bo čisto informativnega značaja in udeležili se ga bodo predstavniki onih strok, ki morejo uspešno stopiti v trgovske slike z Rusijo in tudi predstavniki onih finančnih zavodov, ki bi hoteli import in eksport financirati.

Sporazum med češkoslovaško, ogrsko, jugoslovansko in rumunsko lesno industrij. Do vestih, ki jih je prinesel »Prager Tagblatt«, je prišlo do sporazuma in zveze češkoslovaške, ogrske, jugoslovanske in rumunske velike lesne industrije. Središče lega kartela naj bi bila Budimpešta.

Švedski trust izdelovalcev vžigalic. Švedski trust izdelovalcev vžigalic je dobil opcijo na Irclinsko delniškega kapitala italijanskih družb za izdelovanje vžigalic in sicer po 600 lir za delnico. V Rigi se pa pogajajo zaslopniki trusta z letsko vlado, da dobe monopol za izdelovanje vžigali na Letskem.

Obrt.

Oprava za novo zgradbo narodne skupščine. Razpisan je natečaj za notranjo opravo in ureditev nove palače narodne skupščine, in sicer: 1. za gradbeno dela; 2. za dobavo oprave in 3. za dobave na račun reparacij iz Nemčije. Predmeti natečaja pod 1. in 2. so rezervirani izključno za domača podjetja in pa za domačo industrijo in obrt. Specialna komisija v ministrstvu za zgradbe bo 7. avgusta dopoldne sprejemala ponudbe. Sedanji ljubljanski velesejem je dokazal, da je naša mizar-ska industrija odlična in da more konkurirati tudi z najboljšimi inozemskimi izdelki. In le želeli bi bilo, da bi se to dejstvo upoštevalo tudi pri oddaji del za novo palačo narodne skupščine.

Denarstvo.

Zopet polomi bank. Vzrast bank je menda končan. Pri nas v Sloveniji smo imeli precej udarcev. Posledice tega bomo čutili še leta in leta. Tudi druge čutijo to, tako predvsem v Zagrebu, na Sušaku, pa tudi v Beogradu. In zdaj prihaja na vrsto tudi Sarajevo. V Sarajevu likvidirajo Sarajevsko banko in pa Jevrejsko centralno banko, Muslimanska trgovska in obrtna banka je

pa v konkurzu. Srbska prometna banka je pod sekvestrom. V tej banki imajo mnogo denarja naloženega predvsem naši izseljeniki. Največje in največnejše izgube bodo pač imeli vlagatelji. Mnogo se je pisalo in govorilo o zaščiti vlagateljev, toda do danes je vse to ostalo le na papirju. Zato je že skrajni čas, da pride tudi lo vprašanje pred javni forum in da se ga uredi zakonitim potom.

Rumunsko posojilo sklenjeno. Kakor poroča rumunski list »Lupta«, sta dobila rumunska vlada in rumunska narodna banka iz Londona obvestilo, da je dogovor glede najetja posojila sklenjen. Znesek znaša zaenkrat 80 milijonov dolarjev, vendar se pa more ta znesek zvišati na 250 milijonov dinarjev.

Prispevajte v fond za Akademijo znanosti in umetnosti in za Narodno galerijo v Ljubljani!

RAZNO.

Električna razsvetljava v Korčuli. Občinski svet v Korčuli je sklenil, da se takoj začne z gradbo električne centrale za mesto. Delo bi se moralo tako pospešiti, da bi Korčula že čez pet mesecev morala imeti električno razsvetljava. Zaradi velikega dotoka tujcev, ki vsako leto v vedno večjem številu posečajo Korčulo, je električna razsvetljava res zelo potrebna.

Koliko zemlje v Češkoslovaški je v rokah tujcev. Iz podatkov statistike češkoslovaškega agrarnega urada je razvidno, da posedujejo tuji podaniki v Češkoslovaški preko 850.000 ha zemlje, kar je več kot 21% zemlje, ki je prišla pod agrarno reformo. Največ zemlje imajo Ogrri in ogrski magnati, posebno na Slovaškem. Za Ogrri pridejo Avstrijci, Nemci, Poljaki, Jugoslovani, Belgijci in dr.

Prezadolženost ogrskih kmetijskih posestev. Ogrski gospodarski krogi opozarjajo na preveliko zadolženost kmetijskih posestev na Ogrskem, ki neprešlano raste in tako vsvarja velike težave v poljedelski produkciji. Po statističnih podatkih je iznašal ta dolg meseca marca t. l. 600 milijonov pengov zaostalih obveznosti in 600 milijonov pengov vknjižjenih hipotek.

Japonska uvaja latinico. Profesor Tanakadote, izvedenec za jezike na cesarskem vseučilišču v Tokiju, je začel novo propagando, ki naj odpravi staro japonsko pisavo in naj uvede latinico. Učenjak je trdno prepričan, da zamore ta novotarija tesneje združiti Japonsko z Evropo kakor štalni letalni promet.

Neposredno iz inozemstva od producenta dobite vsako stvar: stroje, orodje, surovino itd., če se obrnete po naslov na podjetje »Jugopaket Maribor«, ki vam brez vseh stroškov postreže z imeni zanesljivih in prvovrstnih tvrdk dotične stroke. Dobava direktno iz tovarne vam prihrani provizijo zastopnikom in izognete se raznim neprilicam. Javite samo vaše želje glede porabe, kakovosti, količine itd. na »Jugopaket Maribor«, če nameravate kaj naročiti iz inozemstva. Takoj dobite izbrane naslove ter se lahko potem popolnoma neodvisno pogajate z dotično firmo glede dobave. Tvrdka »Jugopaket Maribor« služi mednarodnemu posredovanju trgovskih poslov, pospeševanju in olajšavi prometa ter je edina te vrste v naši državi; njen vodja in lastnik je priznan strokovnjak v prometnih in trgovskih zadevah, ki daje v vseh slučajih obširna in brezplačna pojasnila.

Zopet nekaj o raketnem vozilu. V nedeljo se je vršil poskus z raketnim vozilom na dirkališču pred številno množico gledalcev. Uspeh je tudi to pol popolnoma uspel. Po poskusih je pojasnil Fritz pl. Opel, lastnik tovarne, ki je izdelala raketno vozilo, kako si izumitelji predstavljajo nadaljni razvoj svojega dela. Najprej nameravajo pobiti s tem novim vozilom svetovni rekord v hitrosti in sicer hitrosti po llet. Nato se lotijo vprašanja raketnega poleta in bodo posebna letala, gnana po raketni sili, morala doseči hitrost od 300 do 400 km na uro. Nato bodo zgradili raketo, ki bo služila poletom v velikih višinah, ki bo letela v višinah dvajsetih do tridesetih kilometrov s hitrostjo nad tisoč kilometrov na uro. Izumitelji so prepričani, da je popolnoma mogoče polet okoli sveta v manj kot dvanajstih urah. Nato se bo hitrost takih letal vedno bolj večala, dokler se ne zgradi letalo, s katerim se poleti v vesolje. Vse to se da po mnenju izumiteljev doseči najkasneje v dobi šestih let. Mesto trdnih razstrelivnih snovi nameravajo izumitelji uporabljati tekoče.

Ivan Hribar:

85

Moji spomini.

(Tvoje pismo sem dobil. Tvojemu članku kličem živio in zopet živio! Zalibog, da so ljudje po svoji naravi vedno bolj nagnjeni k prepiru, ko k slogi. Strpljivosti je v obče pri ljudeh težko najti, pri nas Slovanih pa še posebno. Zato smo pa bili sužnji, smo in ostanemo sužnji, ako se stvar ne izpremeni na bolje. Kdor ne mara svojega za brata, dobi tujca za gospodarja. Oh, ko bi se vsi ravnali po načelu Tvojega članka! Saj ga je pisal človek, ki nima ljubezni samo na jeziku, temveč čegar ljubezen je delotvorna. Vsi zunanji slovanski listi morali bi odločno delovati k slogi obeh hrvatskih strank. Ako se daje samo enemu prav, draži to drugega. Po mojem mnenju si Ti edini v svojem članku zadel pravo mero in stopil na dobro pot. Kolikor moreš, upliva na vse svoje liste. Uplivaj na Biankinijo, upliva, ako je mogoče, na Mandiča, na Spinčiča. Vidi, da je »Obzorje« stranka tako močna, da je ni mogoče uničiti. Stranke prava pa tudi ne. Če je tako, pa ni drugega ko sloga. Živio Strossmayer, živio Starčević; ta dva vzklika morala bi odmevati po vseh hrvatskih deželah. Jaz delam in mirim, kolikor morem; toda mene si laste eni in drugi in tako ne morem delovati uspešno. Od zunaj nam mora priti pomoč in rešitev. Uplivaj v Pragi. Vse se Ti laglje posreči, kakor pridobiti Mandiča in Spinčiča.)

Vse moje posredovanje v Zagrebu vršilo se je z vednostjo dr. Tavčarja, katerega sem o vsem informiral. Ko je na opisani način stvar zdrknila s prave kolesnice, odpadlo je seveda povabilo slovenskih zastopnikov na pravaški shod, ki je zadobil strankarsko obilje. Tudi jaz se ga nisem udeležil in sem dr. Tavčarja o tem obvestil. Začudil sem se torej, da se je on — ne da mi je o tem kaj omenil — peljal v Zagreb nanj. Posledic to pač ni imelo nikakih. V Sloveniji se nobena politična stranka ni mogla ogreti za hrvatsko državno pravo, nego so na srečo vztrajale vse pri preizkušnji taktiki za uveljavljanje prirodnega in narodnostnega prava. Kakšen vtis je stvar napravila pri neodvisni narodni stranki, pa svedočijo naslednje

besede iz pisma dr. Šime Mazzure z dne 27. junija 1894: »Bilo nam je milo, što ste odbili poziv na pravaške komedije, toliko radi Vaše reputacije, koliko radi štovanja, što ga prama Vam gaji biskup Strossmayer. Ja se nadam, da je g. dr. Tavčar otišao iz Zagreba razočaran«.

Hrvatske politične neprilike postale so po pravaškem shodu še razvaneje. Zlasti se je širil prepad med enojezičnimi bratoma katoliškega in pravoslavnega veroizpovedanja. Jaz sem kmalu na to postal župan in mi zaradi nedostajanja časa ni bilo več mogoče vzdrževati na Hrvatskem tistih prijateljskih vezi, ko prej. Pač pa sem pazno sledil političnemu razvoju in moram reči, da me je v srce bolelo, ko sem videl kako srbski politiki podpirajo madjarske eksponente na Hrvatskem.

Šele dobrih deset let kasneje se je stvar jela obračati na bolje. Dne 15. maja 1905. leta je bilo, ko mi je Fran Supilo ob izletu slovanskih novinarjev iz Opatije v Senj razvijal program za novo usmerjenje hrvatske politike s prošnjo, da mu izrazim o njem svoje mnenje. Spoznal sem takoj, da je ta spretni novinar s svojo izredno inteligenco zasnoval za dane razmere najprimernejši načrt resnično državniške koncepcije. Na odločilnem posvetovanju na Reki znal je za svoj načrt tako prepričevalno nastopiti, da je prodrl. Vsled njegove izvedbe zavlada je na Hrvatskem hrvatsko-srbska koalicija, kateri je vsaj uspelo preprečiti nadaljnje kršenje nagodbe in katera pripravlja sedaj narodu boljše bodočnost.

Izmed mojih v začetku navedenih hrvatskih prijateljev jel se je za praktične stike hrvatsko-slovenske živahno zanimati, žal, le prezgodaj umrli vseučiliški profesor, pesnik dr. Franjo Marković. Obiskal me je bil v Cerkljah in napravila sva turo čez davško sedlo v Kokro, ob kateri priliki sem ga seznanil z vrlim župnikom Josipom Lavtižarjem. Vtisi, ki jih je iz našega gorskega raja vzel s seboj, bili so takšni, da je poslej zahajal vsako leto na Gorenjsko in da je v Zagrebu delal uspešno propagando za Bled in za Zlatorogovo gorsko kraljevino. Svoji pevski liri izvajal je krasne akorde o lepoti naše domovine, katero slavi in opeva v knjigi »Tri sonetna vienca«, ki je izšla leta 1897.

30./3. 1912.

Zveza s Slovani zunaj državnih meja.

Politične razmere, v katerih smo za mojih mladih let v Avstriji živeli, bile so takšne, da smo se počutili ko v ječi. Nemški jezik je imel v naših deželah domačinsko pravo. Nemci in domači odpadniki, ki so se odrekli svojemu maternemu jeziku, uživali so takšne predprave na vseh poljih javne uprave, da so oni redki Slovenci, ki so imeli toliko moralne sile, da niso podlegli mamljivim vzgledom, živeli skoro kot indijski pariže. Ko sem videl te razmere, spoznal sem le prejasno, kakšne so bile one grozne duševne bolečine, ki so dale, da je Prešernu iz ranjene duše prišel bolestni vzklík:

»Le tujcem sreče svit se v Krajni žari,

Ošabno nošjo ti po koncu glave!«

Zato je mene obšlo že prav posebno čustvo okrevanja, ako sem pod Brezicami prišel čez Sotlo. Našel sem namreč tamkaj za rdečo-belo-modrimi mejnimi stebri izključno gospodstvo hrvatskega jezika, kar mi je napolnjevalo srce z neko blagodejno toploto. Toda tudi tu se mi je zdelo, da kapljajo mrzle kapljice na to toploto vselej, ko sem med železniško vožnjo čul, da spretniki postanke vlaka izklicavajo pred vsem v madjarskem (egy percz, őtt percz — eno minuto, pet minut) in potem šele v hrvatskem jeziku. Čutil sem namreč, da tudi tu niso Slovani neomejeni gospodarji v lastni hiši.

Kako drugače je pa bilo, ko sem leta 1876. v prvič prestopil državno mejo pri Zemunu in sem prispel v Beligrad! Tu sem šele videl Slovana neomejenega gospodarja; tu sem se šele prav zavedel, da diham svoboden zrak. Bil sem slep za zaostlost srbske prestolice, ki se je v neoblaženi obliki kazala njenim obiskovalcem takorekoč ob vsakem koraku. Nasprotno: vsaka stavba, ki bi bila doma delala name vtis vsakdanjosti, zdela se mi je palača. Kalemegdan, ki je po svojem vzdrževanju bil bolj podoben našim »gmajam« ko vrtu, zdel se mi je najlepši park. In vdihaval sem svobodni belograjski zrak v polnih duških. Samemu sebi sem se na belograjski kaldrmi zdel čisto prerojen, dasi sem bil — hoje po njej nevajen — v vedni nevarnosti, da si izvijem nogo.

(Dalje prihodnjič.)

GOSPODARSKE VESTI.

Ogrska. Ogrski uvoz je znašal aprila 1928 94'1 milijonov pengöv, izvoz pa 58'9 milijonov pengöv, torej 33'2 milijonov pengöv pasiva. Uvoz strojev in finalnih produktov se je povečal, uvoz lesa in surovin je padel. Pasivum prvih 4 mesecev je znašal 136'4 proti 110'2 milijonov pengöv v prejšnjem letu.

Finska. V prvih 4 mesecih 1928 je znašala vrednost uvoza 2292 milijonov finskih mark, tako da je uvoz za celih 1209 milijonov finskih mark večji kot pa izvoz; v primeri z lanskim letom je bil uvoz v istem času za 689 milijonov večji kakor pa izvoz.

Belgija. Direktni kanal iz Lüticha na Antwerpen bo v kratkem začela graditi Nemčija na račun reparacij. Transport po vodi iz Lüticha v Antwerpen traja danes 30 dni. Po direktnem kanalu bo pa trajal transport samo 4 dni in sicer po ceni 5'65 frankov za tono.

Uvoz je znašal meseca marca 1928 2995 milijonov frankov proti 2731 milijonov frankov v prejšnjem letu.

Carine za izvoz poljedelskih proizvodov iz Belgije bodo 1. januarja 1929 odpravljene.

Kanada. Leta 1928 se ima graditi 3233 angleških milj novih železnic. Stroški novih linij se cenijo na 170 milijonov dolarjev.

Nizozemska. Državni rudniki namestavajo v sporazumu z vlado zgradili to-

varno za izdelovanje sintetičnega dušika v premogovnem revirju Limburškem. Stroški za zgradbo tovarne se cenijo na 12 milijonov goldinarjev. Po načrtu bi morala tovarna letno producirati 20.000 ton vezanega dušika in 100.000 ton žvepleno-kislega amonijaka. Umetna gnojila so namenjena tako za nizozemsko poljedelstvo, kakor tudi za poljedelstvo v kolonijah.

Poljska. Vlada je odobrila kredit 6 milijonov zlatov za znanstveno poskušnjo osušitve Pripekelskih močvirij. Gre za ozemlje 17.000 kvadratnih kilometrov, katerega osušitev so skušali izvesti že v 16. stoletju. Prava dela osuševanja se cenijo na 400 milijonov zlatov.

Avstrija. Aprila meseca l. 1928 se je uvoz povečal za 15'2 milijonov šilingov, izvoz je padel za 8'5 milijonov šilingov, tako, da se je letošnji pasivum povečal za 21'7 milijonov šilingov ter znaša sedaj 89 milijonov šilingov. Vendar je pa uvoz za 9 milijonov šilingov manjši kakor v istem času lanskega leta.

Po poročilu direkcije za elektrifikacijo zveznih železnic se je uporabilo za elektrifikacijo v prvem četrtletju letošnjega leta okroglo 8 milijonov šilingov.

Vozne napeljave na progi Inomost-Brenner so že končane. Na progi Saalfelden-Wörgl se je električni promet že začel.

Površina obdelane zemlje za sladkorno peso se je v primeri z lanskim letom povečala za 24%.

Nemčija. Dohodki nemških državnih železnic so znašali leta 1927 5039'3 milijone mark proti 4546'8 milijonom mark leta 1926. Izdatki so se povečali od 3680'6 milijonov na 4158'8 milijonov mark.

Nemška industrija aluminija je bila ustvarjena šele med vojno in že sedaj zavzema drugo mesto v svetovni produkciji aluminija. Leta 1927 je znašala produkcija aluminija v Nemčiji 30.000 ton. Istega leta se je uvozilo v Nemčijo 540.000 ton bauksita, dvakrat toliko kot leta 1926, uvozilo se je 235.000 ton iz Ogrske, 73.000 ton iz Jugoslavije, 153 lisoč ton iz Francije in 70.000 ton iz Italije.

TRŽNA POROČILA.**SVETOVNI SLADKORNI TRG.**

Položaj na svetovnih tržiščih je glede sladkorja od tedna do tedna neugodnejši. Glavni povod za neugoden položaj se splošno navaja nezadostni konzum v Ameriki. Manjšo porabo sladkorja v letošnjem letu se napram lanskemu letu cenj na 300.000 vreč. Vsled manjše porabe je morala Kuba velike množice belega sladkorja odpremiti v Evropo, kjer vsled konkurence vpliva na ceno. Na Kubi si sicer prizadevajo, da produkcijo v okviru dogovorjenih smernic omeje, vendar pa ni gotovo, da bodo ta prizadevanja imela uspeh. Ako bodo ostala brezuspešna, bo Ku-

ba pridelala prihodnje leto 1/3 več sladkorja, katerega bo mogla širi ledne preje postaviti na trg kakor je to sicer običajno. Sladkorni trg v Evropi vsled ameriške konkurence veliko trpi. Tako so nemške sladkorne tovarne že sedaj izgubile na ceni 1'50 do 2 drž. marke pri 100 kg, a še vedno ni jasno, če bo ostalo samo pri teh izgubah, ker posamezne tovarne v svojih ponudbah še vedno licitirajo ceno navzdol.

Povišanje cen železa. Zapadnoevropski kartel železa in jekla je izvedel pred nekaj dnevi povišanje cen. Temu povišanju cen bo sledil te dni tudi srednjeevropski kartel, h kateremu spada tudi naša država s svojo železno industrijo. Pričakuje se povišanje cen od 10 do 12%. To povišanje se bo nanašalo v prvi vrsti na izvozno blago, ki gre na balkansko področje. A cene za notranjo potrebo držav, članic srednjeevropskega kartela, bodo nekaj časa ostale še pri starem. V vsakem slučaju moramo pričakovati, da se bo v najkrajšem času izvedlo povišanje cen tudi v notranji uporabi.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobava. Dne 19. junija t. l. se bo vršila pri Dravski stalni vojni bolnici v Ljubljani ofertalna licitacija glede dobave živil (moka, masl, riž, zdrob, cikorija, kava, olje, fižol, testenine, sladkor itd.). Pogoji, so na vpogled v pisarni omenjene bolnice.

Motvoz Grosuplje

domač slovenski izdelek **Tovarna motvoza in vrvarna d. d.**
Svoji k svojim! **GROSUPLJE pri LJUBLJANI**

KASTELIC IN DRUG**TRGOVINA S PAPIRJEM**

na veliko

LJUBLJANA**MIKLOŠIČEVA CESTA ŠTEV. 6**

GENERALNO ZASTOPSTVO

Združenih papirnic Vevče, Goričane in Medvode d. d. v Ljubljani in Sladkogorske tovarne papirja in lepenke d. z. o. z. v Ljubljani.

Veletrgovina

kolonijalne in specerijske robe

Ivan Jelačin**Ljubljana**Zaloga
sveže pražene
kave, mletih dišav
in rudninske vodeTočna in solidna
postrežba!

Zahtevajte cenik!

VINOCET

tovarna

vinskega kisa, d. z. o. z., Ljubljana

nudi najfinejši in najokusnejši
namizni kis iz pristnega vina.Tehnično in higijenično
najmoderneje ureje-
na kisarna v Ju-
goslaviji.

Pisarna:

Ljubljana, Dunajska cesta 1a, II. nadstr.

Zahtevajte ponudbo!

Tovarna perila

„Triglav“

Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 8

nasproti hotela Strukelj

PRIPOROČA

veliko izbero moškega perila po konkurenčnih cenah
izdeluje se tudi po naročilu**„Trgovski list“**

Časopis za trgovino, industrijo in obrt

se priporoča p. n. trgovcem, industrijcem in obrtnikom za naročanje, razširjanje in inseriranje.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

USTANOVLJENA 1900.

CENTRALA: LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA

USTANOVLJENA 1900.

Delniška glavnica:
Din 50.000.000.—.Skupne rezerve ca:
Din 10.000.000.—.

PODRUŽNICE:

Brežice, Celje, Črnomelj, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Novo mesto, Ptuj, Rakek, Sarajevo, Slovenjgradec, Split, Šibenik, Gorica, Trst.

Brzjavni naslov:
Banka Ljubljana.Tel. štev. 2861, 2413,
2502, 2503.

Se priporoča za vse bančne posle.

TISKARNA MERKUR LJUBLJANA

GREGORČIČEVA 23

TRG.-IND. D. D.

Se priporoča za tisk vseh trgovskih, obrtnih, industrijskih in uradnih tiskovin. * Tiska časopise, knjige, brošure, cenike, tabele, vabila, lepake, posetnice itd. * LASTNA KNJIGOVARNICA. * TELEFON. št. 2552.